

MAGYAR L

HUNGARIA
Extern

T. Dunaposta

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LASZLO NYOMDA R-T.**
Törvényeszk. bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyártás Elemér**

A holland belügyminiszter válaszolt Churchillnek

Tagadta, hogy a semlegeseknek kötelességük volna a háboruban való részvétel. Sikra szállt az európai kérdések igazságos és észszerű rendezése mellett

Amszterdamból jelentik: A holland külügyminiszter csütörtökön, a külügyminisztérium költségvetésének vitája során részletesen foglalkozott Hollandia és a szomszédállamok viszonyával. Hollandia külpolitikai magatartásával kapcsolatban kijelentette, hogy a kormány a holland érdekek megvédelmézésére terén tevékenyen dolgozik. Ez vonatkozik Hollandiának és tengerentuli birtokainak helyzetére egyaránt. Mindkét irányban igyekeznek, amennyire csak lehet, olyan politikát folytatni, amelyet a mai nemzetközi jogi helyzet követel. Rendkívül megnyugtató az a körülmény, hogy Belgium hasonló magatartást tanúsít.

Foglalkozott ezután a holland külügyminiszter Churchill beszédével.

— Anglia részéről — mondotta a többi között. — a napokban olyan vélemény hangzott el, hogy a semlegesek kötelesek résztvenni a háboruban. Ilyen kötelesség Hollandiára nem áll fenn.

A miniszter ezután kétségbevitte, hogy a Népszövetség olyan szervezet, amelyben a szó kizárólag Angliáé és Franciaorszáé. Hollan-

diának mindamellett még nem kell elhagynia a genfi intézményt. A továbbiakban az európai kérdések igazságos és észszerű rendezése mellett szállt sikra. Bejelentette, hogy a holland kormány a közeljövőben narancsszínű könyv formájában nyilvánosságra hozza az utóbbi hónapok holland okmányait.

Hivatalos angol jelentés szerint egy északnyugati Németországba indult angol repülőgép nem tért vissza.

Londonból jelentik: Az angol légügyi minisztérium jelenti, hogy egy angol repülőgép, mely csütörtökön Északnyugat-Németország felett felderítő utra indult, nem tért vissza franciaországi támaszpontjára.

Elsüllyesztette magát egy német teherhajó.

Párizsból jelentik: Az 1600 tonnás *Albert Janus* nevű német teherhajót saját legénysége elsüllyesztette, amikor egy francia hadihajó közelített.

Az angol tengernagyi hivatal rendelkezést adott ki, hogy az ellenséges hajók ilyen önelcsüllyesztését minden módon meg kell akadályozni.

Angol válasz a japán tiltakozásra. Bonyolódik az Asama Maru ügye. Elbocsátották a hajó kapitányát. Craigie tokiói nagykövet nyilatkozott a fölingerelt japán közhangulat lecsillapítására

Londonból jelentik: Az angol fővárosban úgy tudják, hogy Anglia tokiói nagykövete legkésőbb szombaton átnyújtja a választ a japán kormányynak az *Asama Maru* 21 német utasának letartóztatása miatt bejelentett tiltakozásra.

Tokióból jelentik: A Domei távirati iroda közlése szerint az „*Ashama Maru*” japán gőzös tulajdonos társasága a hajó kapitányát elbocsátotta, mivel úgy találta, hogy a kapitány nem védte meg kellően a társaság érdekeit, mikor a hajó feltartóztatását és a 21 német utas olyan való elhurcolását megengedte az angoloknak. A japán közhangulat ingerültsége mind lázasabbra fokozódott, mikor az előbbi eset után újabb hasonló esetről, a „*Tusuta Maru*” nevű japán gőzös feltartóztatásáról is hírt adott. A sajtó úgy kezeli a kérdést, mint a japán becsület megsértését. Craigie tokiói angol nagykövet kijelentette, hogy végzetes félreértés, ha az esetet úgy fogják föl, mint a japán presztizs csorbitását. Mindössze a nemzetközi jogelvek kétféle értelmezéséről van szó; a japán kormány abban a nézetben van, hogy csak a hadviselő felek tényleges katonáját lehet

semleges hajóktól kikövetelni, míg az angol kormány felfogása az, hogy katonaköteles korban levő egyének is kikövetelhetők. A japán sajtó az angol nagykövet fejtegetéseire azt hangoztatja, hogy a japán hajók területe japán felségjog alá tartozik s az angol haditengerészeknek e területre behatolniok és ott letartóztatásokat végezniök nem lett volna szabad.

Belgiumban házkutatás volt a német-barát rexistáknál.

Brüsszelből jelentik: Charleroiban a rexista-párt tagjainál házkutatást tartottak, melynek során három egyént letartóztattak. Azzal vádolják őket, hogy Belgiumban jogtalanul tartózkodó németeket rejtegetnek. Belgium több városában csütörtök délután újabb házkutatásokat tartottak, melynek alapján nagy nyomozás indult, mert úgy látszik, hogy hatalmas arányú kémkedési szervezet szálaít sikerült megtalálni.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon)

A németek fehér könyve a népkisebbségi kérdéstről

VI.*

Felsőszilézia korábban a német birodalomhoz tartozott. Az 1919-iki béketárgyalások során e tartományra nézve népszavazást rendeltek el, mely általában az egész tartomány területére német szavazási többséggel végződött. Azonban a Kattowitz környéki bányavidékeken, s attól fentebb elhúzódó földbirtokokon és erdős tájakon kimutatható volt, hogy bizonyos viszonylagos helyi lengyel többség van. Ezen az alapon Felsősziléziának ezt a keleti részét a nagykövetség tanácsa Lengyelországhoz osztotta, s egyúttal 1921. okt. 20-án olyan határozatot hozott, hogy ezen a megosztott területen 15 esztendőre valami átmeneti jogállapotot kell létesíteni, tehát a két ország erre nézve kössön egymással megegyezést. Így jött létre 1922. május 22-iki keltezéssel a megosztott Felsősziléziára vonatkozó német-lengyel egyezmény, mely 158 szakaszból állott, s első részében gazdasági és forgalmi intézkedéseket tartalmazott, a 64-ik szakasztól kezdve pedig a német, illetve lengyel népkisebbségek kezeléséről adott előírásokat.

Az egyezmény népkisebbségi vonatkozású részében először is a 65—72-ik szakaszok ismételten felsorolják a Lengyelország által 1919. június 28-ikán vállalt népkisebbségi szerződés rendelkezéseit, mint amelyek Lengyelországot már általában és minden határidő nélkül kötelezik. E felsorolás után következik a tulajdonképpeni megegyezés, mely *mindkét felet* kölcsönösen kötelezi, hogy a német birodalomnak jutott Felsősziléziában a lengyel kisebbséget, s a Lengyelországnak jutott részen a német kisebbséget milyen jogelvek szerint kell kezelni. Általában ezek a szakaszok is a lengyel kisebbségi szerződés alapelveit tükrözik vissza, csak hogy részletesebb szabályozásokat foglalnak magukban, s egy némely olyan gyakorlati jelentőségű irányítást is mondanak ki, melyek a kisebbségek kollektív személyiségét pontosabban előtérbe állítják. Ezzel függ össze például annak is a kimondása, hogy a népi, nyelvi vagy vallási kisebbséghez tartozást az illető egyén határozza meg, s azt a hatóságok se felül nem vizsgálhatják, se vitába nem vonhatják.

Egyébként a törvény előtti egyenlőség, a gazdasági és munkavállalási lehetőség tekintetében vannak részletes előírások, aztán a gyűlekezési és egyesületi jog terén, valamint a sajtó és iskola intézményeire vonatkozólag. Külön fejezet intézkedik a vallási szervezetek önkormányzatáról. Az oktatásügyre nézve pontos előírások vannak, hogy hogyan tartozik az állam, a község és az illető kisebbség társadalma közös együttműködéssel kisebbségi iskolákat fenntartani, még pedig úgy népiskolákat, mint középső és felső foku iskolákat, s szakoktatási intézményeket is. Etekintetben az egyezmény iskolaszövetségeket és iskolabizottságokat létesített, melyek hivatása, hogy az iskolák fenntartásáról és ügyviteléről közvetlenül gondoskodjanak. További részletes utasítások vannak a nyelvhasználati jogra nézve, melyek nemcsak a bíróságok előtt, de a közigazgatási hatóságoknál, a helyi községi tanácsokban, sőt a tartományi gyűléseken is szabaddá teszik a

* Előbbi közlemény a „Magyar Lapok” 1940. január 24-iki számában

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik.
Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel.
(Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.)
Polgári szálló — polgári árak!

kisebbségi nyelv használatát. Az írásbeli beadványok nyelvét is ilyen szabadságelv alapján szabályozzák. Végetül az egyezmény mindkét országban kisebbségi hivatalok létesítését írja elő, azok fölösleges hatóságaként a német-lengyel vegyes bizottságot, sőt a Népszövetség tanácsát.

Az egyezményt 15 évre kötötték, s így 1937. július 15-ikén volt lejáratában. Mint a mult közleményünkben már említettük, Neurath báró német külügyminiszter az 1937. január 20-án Berlinbe látogató Beck lengyel külügyminiszternek szóba is hozta ezt a kérdést. Utalt arra, hogy már a lejárat előtt pótolni kell az egyezmény rendelkezéseit, még pedig nemcsak a gazdasági vonatkozásuakat, hanem a népkisebbségi vonatkozásuakat is. Beck akkor azt felelte, hogy előbb a gazdasági vonatkozásu ügyekre nézve üljenek össze a két ország szakértői. Később ez a szakértők közötti tárgyalás csak tisztán a gazdasági ügyekre meg is kezdődött, s hol Berlinben, hol Varsóban folyt tovább, de egyre vontatottabban. Erre nézve például az akkor Varsóban dolgozó német küldöttség vezetője 1937. május 28-ikán azt jelenti, hogy „a szakminisztériumokat a sziléziai vajda (Grazinski) erős nyomás alatt tartja.” Persze olyan kérdésekről volt szó, melyek a német optások birtokjogával, aztán az ügynevezett „jól szerzett jogokkal” (az annakidején, ősi jogcímen, jogilag és erkölcsileg helyes alapon történt szerzésekkel és öröklésekkel) függöttek össze. Ezek mind újjában állottak a vajda kisaajtására törekvő politikájának.

Ami magát az egyezmény kisebbségi vonatkozásu részét illeti, erre nézve a német külügyminiszter először 1937. február 22-ikén ad határozott utasítást a varsói német nagykövetnek. Megírja, hogy a lejárat előtti egyezmény magva a kisebbségi kérdés, melynek továbbható politikai jelentősége van. A német kisebbséget éppen Grazinski kattowitzi vajda már eddig is megkülönböztető elnyomással kezelte, s mi lesz, ha az egyezmény lejáratával az önkénynek teljesen szabad lesz az útja. Vesse föl tehát a varsói nagykövet a külügyminiszter előtt egy általános német-lengyel kisebbségi egyezmény eszméjét. Beck lengyel külügyminiszter akkoriban szabadságon lévén, Moltke német nagykövet Szembeck gróf külügyi alminiszter előtt hozta szóba 1937. március 16-án ezt a kérdést. Szembeck azzal válaszolt, hogy a lengyel kormány nem hajlandó a felszülézi egyezmény kisebbségvédelmi része pótlására új egyezményt kötni, de ő az ügyet a minisztertanácson előhozza.

Beck lengyel külügyminiszterrel aztán 1937. április 14-én volt ebben az ügyben Moltke nagykövetnek beható tárgyalása. Beck hosszasán kifejtette, hogy a lengyel kormány azért nem tud a német kívánalomnak eleget tenni, mert az ország felségjogába ütközönek tartja, ha magát kisebbségi ügyekben nemzetközi szerződésnek veti alá. Ez volt az oka annak, hogy 1934. szeptemberében a Népszövetségnek felmondották a népkisebbségi ügyekben való együttműködést. Ha akkor a Népszövetség emiatt nehézségeket támaszt, ők inkább kilepnek volna a Népszövetségből. Az egyezmény kölcsönös intervenciókra szolgálja alapul, ami beleszólásokat idézne elő egymás belügyeibe. Lengyelország nagyon érzékeny az ő szuverenitása féltésében. Nemzetközi megkötések helyett tehát célszerűbb, ha csak arra szorítkoznak, hogy „a tényleges helyzetet” esetenként megvizsgálják s barátságos megbeszélésekkel keresnek kiegyenlítéseket. De ezt a módot is csak

diplomáciai úton, a nagykövek és külügyminiszterek közötti tárgyalásokkal tartja megengedhetőnek, s nem úgy, hogy az egyes esetek megvizsgálására kisebbségügyi szakértők üljenek össze.

Beck külügyminiszter azt is említette, hogy Lengyelországnak a kisebbségi kérdés területén nagy tapasztalata van. Ebből folyólag rámutathat arra, hogy Csehszlovákiával kétoldali kisebbségi szerződés van, mégis ott a lengyel kisebbség sorsa rendkívül rossz. Viszont Lettországnak nincs ilyen szerződéses állapot, hanem a kisebbségek kezelése szuverén döntések alapján történik, s mégis itt a kisebbségek sorsa teljesen megnyugtató. Eppen így lesz Lengyelországnak is, ha itt nemzetközi jogrendszernek nem gátolják a hatóságokat a maguk szabad elhatározásaiban.

Moltke nagykövet persze igyekezett megtenni a maga ellenvetéseit. Elmondta, hogy Németország is féltékeny a maga szuverenitására, de itt kölcsönös kötelezettségvállalásokról van szó, ami egymás népcsoportjai érdekében történik. Ez a kölcsönös kötelezettség nem befolyásolhatja jobban a szuverenitást, mint ahogy egyéb természetű ügyekben is a nemzetközi szerződések mind bizonyos megkötést foglalnak magukban. Azonban nagy a különbség a Népszövetséggel szemben vállalt egyoldalú szerződési kötelelem és a kölcsönösen vállalandó megegyezés között. Intervenciók a tényleges helyzet esetenkénti megvizsgálása módszerével is éppúgy elő fognak állani, sőt még öltetszerűbben fog-

nak bekövetkezni; míg egy előzetes egyezmény esetén csak ennek végrehajtására kell barátságos megbeszéléseket folytatni és az előre kifűzött elvek szerint a kiegyenlítéseket is könnyebb megtalálni.

Moltke így végzi a nevezetes beszélgetésről szóló jelentését: „A gyakorlatból való különböző példák felsorolásával még tovább is fáradoztam annak kimutatására, hogy a közös irányvonalakban való megegyezés nélkül lehetetlen hasznos munkát végezni. Beck ur azonban megmaradt a maga álláspontján és arra hivatkozott, hogy ebben már a kabinet is így döntött, s ezzel a döntéssel személyesen is teljesen azonosítja magát. Nincs az a benyomásom, hogy lengyel részről megvolna a szándék a „tényleges helyzet megvizsgálása” tekintetében az elmélyedésre. Inkább azt hiszem, hogy ennek a kivétel módnak az ajánlását azért választották, mert ajánlatunk elutasításával nem akarnak nagyon nyerseknak látszani. Eppen azért nem is nagyon tudtam ígéretet tenni, hogy a Beck-féle ajánlat tárgyalásába belemegyünk. Mindazonáltal nem tartom tanácsosnak, hogy a gondolat a *limine* elutasítások.”

Mint ahogyan előbb jeleztük, a lejáratban levő 1922-iki egyezmény gazdasági részében is a német-lengyel tárgyalások vonatkozóan folytak. A „szerzett jogok” és a földreform kérdése etekintében is tele volt kisebbségi vonatkozásokkal. A tárgyalások során a lengyel szakértő küldöttség vezetője, Kunicki közölte, hogy Beck külügyminiszter egyenes utasítást folytat a kérdésekben semmi kilátást nem nyújthat. (1937. május 14.) A teljes elakadásnak ebben az állapotában a varsói német nagykövetet Berlinbe rendelték, s a vele folyt megbeszélések nyomán maga Hitler kancellár adott Neurath külügyminiszternek újabb megbízatást, hogy a népkisebbségi kérdésben milyen újabb lépést tegyenek a lengyel kormánynál. Ez újabb lépésről és annak eredményéről a német fehér könyv adatait legközelebbi számunkban ismer-
teljük.

b. p.

Az egész világ nagy érdeklődéssel fordul a balkáni értekezlet felé

Minden államból felvonulnak a hirlapírók Belgrádba. Olaszország és Törökország bizik a megegyezéses megoldásban

Belgrádból jelentik: A balkáni értekezlet iránt óriási érdeklődés mutatkozik. Eddig több, mint száz újságíró jelentette be érkezését a különböző külföldi államokból. Nemesak a balkáni államok sajtójának képviselői, hanem Magyarország, Bulgária és Olaszország hirlapírói is számosan jelentkezték, de elküldik tudósítóikat a hadviselő államok nagy lapjai, sőt a tengerentúli államok lapjai is. Bármennyire igyekeznek hivatalos helyen az értekezlet jelentőségét kisebbíteni, belgrádi politikai körökben meg vannak győződve arról, hogy az idei értekezlet nagy jelentőségű lesz a Balkán-szövetség jövője szempontjából.

Belgrádból jelentik: A *Politika* című jugo-

sláv lap a Balkán-értekezlettel kapcsolatban beszámol arról, hogy Rómában és Ankarában lehetségesnek tartanak egy kompromisszumos megoldást Románia, Magyarország, Bulgária és Görögország között abból a célból, hogy a békét és semlegességet Európának ebben a részében megerősítsék. A lap kiemeli, hogy a magyar sajtó és magyar politikai körök a maguk részéről meg vannak győződve arról, hogy Olaszországra jelentős szerező vár a nehézségek ellátásában és utalnak Jugoszláviának a Balkánon való központi helyzetére.

Tartózkodó megítélés a magyarországi politikai és diplomáciai körökben.

Budapestről jelentik: Politikai és diplomáciai körökben bizonyos tartózkodás tapasztalható a Balkán-értekezlettel szemben. Kijelentik, hogy a konferencia nem hozhat semmi főle szenzációs határozatot. Ettől függetlenül, jól értesült helyen hangoztatják, hogy a valószínű és hatásos együttműködés Jugoszlávia és Magyarország között továbbra is fennáll. Szilárdan el vannak határozva arra, hogy a semlegességet a mostani összetűzésben Európa e részében megőrzik és ezért Magyarországnak ez a tartózkodása semmi körülmények között sem vonatkozik Jugoszláviára.

Kitűnő ajátossági kalauz
a hívek számára az

ÉGI LANT

című imádságos és énekeskönyv.

Az 500 oldalas, 379 éneket tartalmazó, finom, erős papírra nyomott izléses egész vászonkötésű imádságos könyv ára mindössze csak 90 lei.
Viszonteladónak kedvezmény.

Megelégedés Németországban a romániai kőolaj-szállítás rendezése fölött

A hadviselő felek versengése a kőolaj miatt

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

Berlinből jelentik: A román kormány a kőolajtermelés és szállítás ellenőrzésére létesített kormánybiztossága megalapítását keltett Berlinben. Itt különben Angliát és Franciaországot vádolják azzal, hogy magángazdasági érdekből meg akarták zavarni a német-román árucserét. A szovjet-német vasúti egyezményrel Németország azt akarja elérni, hogy megkönnyítse a petróleumszállítást Romániából. Az egyezmény értelmében az egyik vasútvonal, mely az új román-orosz határról Németországba vezet, továbbra is európai nyomtávban marad, minek folytán mellőzni lehet az átrakodást és így meggyorsul a román petróleumszállítás Németország felé.

A román olajtermés elosztására tett hivatalos intézkedésnek nincsenek külpolitikai okai.

Berlinből jelentik: Német hivatalos körök az angol-román olajvitában legnagyobb tartózkodást tanúsítanak és csak arra utalnak, hogy az angol akció, úgy látszik, ki akarja kényszeríteni annak tisztázását, hogy Románia milyen álláspontot foglal el a szövetséges hatalmakkal és Németországgal szemben. Nemzeti szocialista körök szerint Németország sohasem engedné meg, hogy angol nyomásra elzárják a Németország számára életbevágóan fontos petróleum főforrását. Német részről eddig nem feleltek a bucaresti angol demarsra közvetlen akcióval, mivel a német álláspontot a román olajjal kapcsolatban már eléggé tisztázták Románia és a többi ország előtt. Egy magasállású román kormányhivatalnok kijelentette, hogy az olajtermés ellenőrzésére hozott intézkedéseknek külpolitikai okai nincsenek és azoknak nem az a céljuk, hogy bármely hatalmi csoportot előnyben részesítsenek. Csak közigazgatás-technikai áttekintésről van szó és a biztosságnak nincs is felhatalmazása arra, hogy egyes országok olajkvótáját fokozza. Németország nem is kérte kvótájának felemelését.

H. G. Wells Berlin bombázását indítványozta.

Berlinből jelentik: Az egész német sajtó a legnagyobb felháborodással kommentálja H. G. Wellsnek, az ismert angol írónak azt a javaslatát, amelyet a *Liberty* című angol folyóiratban tett, hogy intézzenek bombatámadást Ber-

lin ellen. A német lapok azt írják, hogy a Berlinre leadott bombákat tisztelesen fogják visszadni Londonnak. A német városok bombázására irányuló kísérleteket — írják ezek a lapok — a német haderő olyan intézkedésekkel torolná meg, amilyenekről talán fogalma sincs az angol uszító apostolnak.

Az amerikai nők tömegmozgalmat indítottak a békekötés érdekében.

Washingtonból jelentik: 11 női szervezet, amelynek összes taglétszáma, hír szerint, ötmillió, Washingtonban tartott értekezletén az Egyesült Államok kormányának közbelépését sürgette a béke helyreállítása érdekében. A női szervezetek határozati javaslata felszólítja az amerikai kormányt, hogy hívja össze értekezletre lehetőleg minél előbb a semleges államokat, hogy azok a hadviselőknél közvetítő javaslatokat terjesszenek elő.

A kanadai angol dominium parlamentjét feloszlatták.

Ottawából jelentik: A kanadai parlamentet csütörtök éjszaka feloszlatták.

Ottawából jelentik: A parlament feloszlátása még magukat a képviselőket is meglepte, mert a feloszlátás tervét teljesen titokban tar-

Tatarescu miniszterelnök sajtónyilatkozata az új tisztviselői törvény életbelépése alkalmából

Bucurestiből jelenti a rádió hírszolgálat: **Tatarescu** királyi tanácsos miniszterelnök nyilatkozatot adott a sajtó munkatársainak abból az alkalomból, hogy a köztisztviselői kinevezésekről és előléptetésekről szóló törvény életbe lépett.

A miniszterelnök hangsúlyozta, hogy az ország egész lakossága hálával fogadja ennek az új törvénynek szellemét és tökéletes köz-

igazgatási egyenességre irányuló szándékát. Közvetlenül érinti ez a törvény a fiatalság érdekeit, amelyeket a multban sokszor veszélyeztetett az elfogultság vagy az összekötöttségek előnye. Nélküle el sem lehet képzelni a közigazgatás életében a rendnek és fegyelemnek uralmát. A törvény a tisztviselői kart minősége szerint szelektálja és ez a valóban észszerű kiválasztódás megadja a kegyelemdífest a régi kijárási és protekciós rendszernek. Az utóbbi valóban égető sebet volt már a román közéletnek és a tisztultabb rendszer érdekében kellett gyógyítani ezt a sebet.

A törvény tizenkettedik szakasza határozottan kimondja, hogy mindennemű közbenjárás büntető követelményeket von maga után. Bármiféle intervenció akár a kinevezés és előléptetés, akár a pályázatok fölött döntő bizottságoknál vagy pedig bármely olyan köztisztviselőnél, aki valamely kérdésben dönteni hivatott, amennyiben a törvényben előírt elvek ellen vétett, 5—10 ezer leig terjedő pénzbüntetéssel, vagy visszaesés esetén 1—6 hónapig terjedő fogsággal sújtható. A közbenjárás útján befolyásolt valamely bizottság, vagy bizottsági tag ugyanolyan elbírálás alá esik, mint az illető, aki közbenjárásával befolyást gyakorolni igyekezett. A büntetés mértéke az utóbbiakkal szemben is azonos.

A törvény életbeléptetése új korszakot jelent a közigazgatási élet erkölcsi útjain és helyet enged a tisztesség, a törvényesség és a becsület felfogás szempontjainak.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

DORIAN: A VÉN LEANY.
APOLLÓ: AZ ELSŐ CSÓK.
CORSO: AZ OREGONI GYLKOS.

Mint ismeretes, Olaszország és Brazília között megindult a rendszeres légijárat. Ezen a képen az első braziliai utasszállító olasz gép látható, a római repülőtéren, a tisztikarral és az utasokkal.

Szerződés nélkül is tovább folyik a külkereskedelem Japán és Amerika között

Amerika a szerződéskötés fejében követeli a Kinába való gazdasági behatolás szabadságát

Párizsból jelentik: A japán-amerikai kereskedelmi szerződés lejárt és Tokiónak egy ideiglenes megoldásra irányuló fáradozása új korszakot nyit meg az Egyesült Államok és Japán kapcsolataiban. Mint tegnap jelentették, Washingtonban nem hajlandók az ideiglenes megoldásba se belemenni. A Havas-iroda jelentése szerint az amerikai kormány az utóbbi hónapok során tanúsított magatartását úgy értelmezik, hogy Amerika nem hajlandó elismerni azt az új rendet, amelyet Japán Kinában akar megteremteni. Amerika ragaszkodik eddigi álláspontjához, tehát Kinában követeli továbbra is a többi külföld részére a kereskedelmi és vállalkozói behatolás szabadságát, vagyis az úgynevezett nyitott kapu elvét. Egyébként nem ismeri el Japán hódításait, vagy bekebelezéseit és az amerikai jogok teljes fenntartását követeli a Távol-Keleten. Az Egyesült Államok kormánya hajlandó békülékeny magatartást tanúsítani, — mondja a Havas-iroda közleménye, — de a megegyezésnek az a feltétele, hogy a japánok változtassák meg módszereiket. Egyelőre a helyzet az, hogy a régi kereskedelmi szerződés megszűnte után is a japán-amerikai forgalom vámügyi és egyéb hivatalos kezelésében mindkét állam részéről az eddigi szabályokat alkalmazzák. Ez a tényleges állapot, melynek fennmaradása a szerződéses jogi alap hiánya miatt teljesen bizonytalan.

**Az új japán miniszterelnök
a megértést keresi Amerikával.**

Newyorkból jelentik: A japánbarát új kínai központi kormány megalakítását ismét elhalasztották. Az új központi kormány elnökül tudvalevően Wan-Csing-wei, a Chang-kai-sek kormányának egykori helyettes minisz-

terelnöke van kiszemelve. Wan-Csing-wei már felszólította Chang-kai-seket, hogy kezdje meg a béketárgyalásokat, de e béketárgyalások legfőbb alapja a Japán által akart távolkeleti gaz-

dasági egység volna. Ezt viszont Amerika támadja a legjobban, s így az egész távolkeleti gazdasági egység kérdése függővé lett attól, hogy vajjon hogyan alakul ki a japán-amerikai összeköttetés.

Az új japán miniszterelnök, Yonai tenger-nagy legutóbbi rádióbeszéde minden eddig szokásos megnyugtatótól eltérően hangozta, hogy Japán „komoly” helyzetben van, s kiemelte a gazdasági téren támadt nehézségeket. Ilyen előrebocsátás mondotta: „A kormánynak és népnek egységessé kell lennie abban a fáradozásban, hogy hogyan építse föl Kelet-Ázsia új rendjét.” Ezzel kapcsolatban a befolyásos „Oriental Economist” című tokiói folyóirat a következőket írta: „A szükségesség diktálja, hogy változás legyen a kormánypolitikában, még pedig alkalmazkodóan a Kinával kapcsolatos követelményekben és ezzel összefüggő egyéb helyzethez.”

Nagyszámu kiküldöttekkel képviselteti magát a Bánság és Bihar magyar iparossága az Országos Magyar Iparos Egylet alakuló közgyűlésén

Temesvár. Saját tud. Az Országos Magyar Iparos Egylet vasárnapi alakuló közgyűlésére Temesvár magyar iparossága tekintélyes, vezető iparost küldött ki. A közgyűlésen részt vesz Péter János képviselő is, ugyazintén Kovács István az iparos munkaadók szindikátusának elnöke, Hermann György mérleggyáros, Szánthó László iparművész és oltárépítő, Kocsis Rezső, Dóczy Árpád, Fridleim Pál, Cziffra Imre, ifj. Tunner

Artur, Pejacsevich János, Romy Kálmán, Horvat Béla, Österling János, Tormay Aladár. Az országos egylet temesvári vezetőjeként a város magyar iparossága Szappanos Gyulát, a Magyar Népközösség bánsági tagozata gazdasági szakosztályának vezetőjét jelölte, akit megbetegedése gátol meg abban, hogy személyesen jelenjék meg a kolozsvári alakuló közgyűlésen.

Biharmegyében nagy az érdeklődés a közgyűlés iránt

Nagyvárad. Saját tud. Nagyvárad és Bihar megye magyar iparostársadalmában igen nagy érdeklődés nyilvánul meg az Országos Magyar Iparos Egylet ügye iránt. A Népközösség iparos szakosztálya nagyobb küldöttséget szervezett, amelynek sorában minden foglalkozási ág képviselőt nyert. A küldöttséget dr. Soós István orsz. gyűlési képviselő és Arvay Árpád főtitkár vezeti és tagjai a következők lesznek: Nagyváradról: Pintér István mérnök, az iparos szakosztály elnöke, Béres Károly, Csér István, Fazekas Lajos, Fenesi László, Gál Joachim, Kiss Lajos, Kovács Elek, Mönus Sándor, Pataky András, Szabó József, Szabó Károly, Somogyi István, Szolga Ferenc, Ujvárosi Sándor, Végh Gyula, Margittáról:

Jobbágy Dezső, Székelyhidról: Lakatos Gyula és Bálint Ferenc, Nagyszalontáról: Bagoi Sándor, Kovács Imre, Tóth Imre és Szöllősi Sándor.

A biharmegyei küldöttség vasárnap reggel a rapid-vonattal utazik el Nagyváradról.

P. Wimmer Anzelm:

Magnificat

A híres szónok előadásai a Szűzanya háládo énekeről. Kiváló prédikációanyag.
Ára 137 lej és portó.

Decemberi látogatás

Írta: Gellért László

Varga Péter szundikált. Fejét nekifeszítette az ülés támlájának és leste mikor jön már ezemére az álom. Jobbról egy szomorúképű asszony-ság, balról meg egy agyonfoltozott, kendőbe kötött óriási batyu tartotta egyensúlyban. Zsíros kulapját elalvós e.ít a szemére borította, nem is látott az arcából egyéb, mint a kétoldalt ekkesorodtan lekonyuló harcsabajusz. Mióta felült a kolozsvári személyvonatra, egyre aludni próbált, de kevés sikerrel. Mert igen fáradt volt. Bizony, egy ötvenen túllévő, háborútjárt ember megérez hat-hét kilométert decemberi hajnalon, meisző szélben, nehéz batyuval a hátán. A Varga Péter kis faluja pedig nem volt valami közel a vasutállomáshoz. Paripák hiányában gyalog kellett elindulnia és remélni a jószerecsét, hogy akad az orzágunat majd egy könyörületes szeker. De most az egyszer csalódott a jámbor utas: az országot üres volt, olyan ködös, hogy Varga Péter egész idő alatt amíg a kilométereket rötta, másra nem gondolt, mint Szibériára, ahova hadi fogolynak vetette a sors annakidején. Ott volt ilyen az idő. Aztán a félezemére emlékezett, amelyet ott hagyott valahol a Kárpátok északi lejtőin... Helyén tompafényű üvegszem szomorkodott. Így legalább emberi arca van és nem néznek rá szánakozással, mert azt nem bírja. Iyem-mik forogtak a fejében, amíg nyögve cipelte a batyut a vasutállomásig. Az ut végefelé már többet pihent, mint haladt. De ha ránézett az ormótan, súlyos teherre: egyszerűen elmosolyodott és ujult erővel kapta ismét a hátára. S azután csak megérkezett az állomásra és beszállhatott másfél óra múlva a kolozsvári személyvonatba. Mert Varga Péter óvatos ember. Inkább korábban három órával, mint egy minutummal később! Ezt az elvet tántoríthatatlanul vallotta.

Es most aludna, pihentetné magát a vasuti kocsi egyáltalán nem kényelmes padján. Mióta

beült ide, átlag minden negyedórán kétszer bökték oldalba és vagy háromszor hágtak a lábára. De nemcsak ezért volt képtelen aludni. Kalapja alul félszemmel állandóan a batyura pislogott, nehogy valamilyen módon kár essék benne. Hiszen nem mindennapi dolgok voltak begyömöszölve. Ot ezal fokhagymás kolbász, négy marék tepertő, egy jó szeles sonka, nagy jóakarattal kanyarított paprikaszalonna, dísznócsajt, májas, meg véres duzzasztotta kerekre. Bizony, kár lenne, ha netalán valami baj érné.

Varga Péter felálomban szeretettel megsimogatta Kérges tenyerével a batyut. Csendesen mosolygott magában: milyen örömet okoz, akinek viszi. Fel, Kolozsvárra. Büszkén gondolt arra, hogy övé volt a látogatás elhatározása. Igaz is! Ha már egyszer bemegy Kolozsvárra, a törvénytörésre — ami egyszer esik meg őt esztendőben — akkor egyuttal megnézheti a Jancsi fiát. Aki ott bibelődik három éve az egyetemen. — Mondta is még odahaza a feleségének, hogy nem ártana a Jancsi fiút érthetően, tetteleg értesíteni az otthoni dísznócsjáról. Az anyjuk nem mondott ellent a tervnek és miután a Jancsi fiu azt írta haza legutóbbi levelezőlappjában, hogy halaszthatatlan ügyek miatt, amelyeket néhány kimondhatatlan, nyelvtörő latin megokolással is megerősített, nem jöhet haza a karácsonyi vakációra — hát Varga Péter nekilátott a dísznócsárának, hogy még karácsony előtt meglephesse a fiát. „Ha már ő nem jöhet haza, legalább én látogassam meg! Hiszen ugy sem láttam az egyetemét még kívülről sem...” — mondta, mikor elbucszott élete párjától.

Kolozsvárhoz közledett a vonat. Varga Péter nyújtózott egy nagyot, amely mozdulatért azonban egy megróvó pillantásban részesült a szomorúképű asszony-ság részéről, azután rendezkedni kezdett. Nagy ügyel-bajjal a hátára vette a batyut és boldogan dörzsölte a kezét. „Hej, de megőrül a fia...” Csak azért aggdott egy kicsit, hogy a fia soha nem hívta az apját, hogy látogassa meg. Biztatta magát, hogy csupán kímélni akarta a Jancsi, mert tudta, milyen szegények és

milyen keservesen teremti elő a pénzt a legszükségesebbekre is.

A vonat megállt. Varga Péter az első között volt, akik kijutottak. Sietett, hogy minél előbb megláthassa a fiát, minél előbb megölelhesse és átadhassa neki a kóstolót. Mire a Szent Mihály-templom tornya tizenkettőt ütött, már régen elvégezte dolgát a törvénytörés és szapora léptekkel igyekezett fia szállása felé.

A lakás megtalálása nem történt a legegyszerűbben. Varga Péter kezében a papírossal, amelyre az utca és a házszám volt felkanyarítva, közel két órán keresztül járt ide-oda, amíg eljutott a diákézállásig. El is fáradt jócskán. A sonkabütyök már igen nyomta a lapockáját. Nagyokat lihegett, amikor végre megállt a keresett ház előtt.

Becsengetett. Egy perc múlva barátságatlan asszonyfej jelent meg a százéves kapu kemelőllyukában.

— Kit keres? — mordult rá Varga Péterre.

— Varga János orvostanhallgatót — vetette oda büszkén az öreg Varga.

— Nincs itthon — recsegte a kellemetlen nő hang.

— Az pedig baj, mert igen szeretnék találkozni vele.

— Mondom, hogy nincsen itthon. Értsen a szóból, jó ember!

— Érteni értek, de mégis szeretném meglátni minél hamarabb.

A mérges asszony-ság bizalmatlanul nézett a rosszul öltözött emberre.

— A fiatal ur most a klubban van. Ebből után oda szoktak menni.

— Hát akkor felkeresem ott. Mondja meg, merre találom meg!

— El akar oda menni?

— El én! Miért ne? Hanem addig itthagynám ezeket a dolgokat, ami ebben a batyuban vannak.

— Hozza be!

Cékkordult egyet a kapu zárja, aztán Varga Péter becipelte a kolbászt, sonkát és a többi jó

Milyen erős Szovjet-Oroszország?

Megbízható adatok a szovjet katonai és gazdasági felkészültségéről

A német-orosz meg egyezés gyakorlati értéke felől rendkívül sok vita keletkezett a világ közvéleményében. Eltekintve attól a tényről, hogy Németország 197.000 négyzetkilométer új területet és 12 millió főnyi új népességet csatolt birodalmához, jelentékeny lengyel nyersanyag mennyiségeket is megszerzett. Ugyanakkor szintén a meg egyezés értelmében a balti németek hazatelepítésével világosan és felreérthetetlenül feladta évszázados pozícióját a Keleti-tengeren. A nemzetközi helyzet megítélése szempontjából mindenütt rendkívül fontosnak tartják, hogy tisztán lehessen látni: mit kapott cserébe mindezért Oroszországtól.

Legelőször bebiztosította magát az ellen, hogy az élethalálharc megkezdésekor Oroszország katonailag ellene avatkozhat-e. Másodsor felvetette azt a lehetőséget, hogy egy jól megszervezett német-orosz gazdasági blokk meghiusítja a demokratikus hatalmak blokádját.

Ennek a bloknak lehetőségei és eshetőségei állnak ma az érdeklődés középpontjában. Önkéntelenül felvetődik a kérdés: milyen erős

hát Oroszország katonai és gazdasági téren? A mai háború meglehetősen zavaros egyenletében Oroszország az ismeretlen tényező, amelyen esetleg a végeredmény mulhatik.

Gudmund Hatt professzor, Skandinávia legkiválóbb gazdasági földrajzi szakértője s az északi országokban minden kritikán felül emelkedő szaklektentély, a koppenhágai Berlingske Tidende egyik legutóbbi számában részletesen foglalkozik ezzel a problémával és igyekszik a lehető legjobban megközelíteni az igazságot. Leszögezi Hatt professzor, hogy Oroszország példátlanul gyors ipari fejlődése

minden idők legnagyobb teljesítményei közé sorolandó.

1929 és 1938 között az ipar össztermelése közel ötszörösre emelkedett és a fejlődés legnagyobb részében a hadiipar területén mutatkozik. A gépipar már 1936-ban elérte az 1929-ik év eredményének kilencszeresét. Ekkor kezdett jelentkezni a „tisztogatási akció”, a Tuchacsevszky-per és a vele járó feszültség hatása: az emelkedés megállt és visszaesés váltotta fel.

A katonai erő mennyisége és minősége

Szovjet-Oroszország katonai erejével legmegbízhatóbban foglalkozik az az Angliában megjelent könyv, amely a „The military strength of the powers” címet viseli. Szerzője „Max Werner” álnevet használja s ebben az időben tette közzé adatait, amikor az angol közvéleményt igyekeztek az orosz katonai szövetség hasznos voltáról meggyőzni. Max Werner szerint 1931 és 1934 között Oroszország kilencmilliárd rubelt költött katonai célokra, a következő hasonló periódusban, 1935 és 1939 eleje között pedig 79 milliárd rubelt. Ennek következtében az orosz hadsereg mechanizálása aránylag magasabb fokon áll, mint a világ bármely másik államában, 1938 végén mintegy

15–20.000 modern tank és több mint 10.000 repülőgép

állt az orosz hadvezetőség rendelkezésére.

— Ha Oroszország 1939 végén háborúba bocsátkozna, — írja „Max Werner” — mintegy 12.000 hadi repülőgépe lesz és kiképzett pilótákban ötszörös tartalék fog rendelkezésére állni.

A legutolsó adatok szerint 1936-ban öt modern repülőgépgyár működött a Szovjet területén s ezeknek termelési lehetősége évi 5–6000 gépet tett ki. Az orosz repülőflottának körülbelül fele bombavető és együttes „hasznos teherbíráruk” 10.000 tonnára tehető. A tankhadsereg, a könyv szerint a Szovjet offenzíva erejének magja. 1939 végére túllépi a 20.000-es létszámot, az utánpótlás lehetősége pedig határtalan. A tank tulajdonképpen nem egyéb, mint speciálisan konstruált és felfegyverzett traktor, Oroszország pedig 1937-ben 176.000 traktort épített.

Gudmund Hatt ezzel szemben felveti a mennyiség és a minőség problémáját. Oroszország állandóan a világ elé tárta mennyiségi termelésének adatait, a minőségre vonatkozólag azonban alig állnak rendelkezésre tárgyilagos adatok. Ez nem a statisztikai hivatal, nem is a nehézipari vagy hadügyi népbiztosság, hanem

egy egész világszemlélet tévedése.

A mennyiség és a minőség kérdése először a — s a világ katonai szakértői hajlamosnak mutatkoznak arra, hogy ugyanebbe a tévedésbe essenek, — spanyol polgárháborúban merült fel. Az orosz fegyverek ott, aránylag készülélen ellenféllel szemben, jól beváltak. Az ázsiai

Ovja és ápolja, torkát és a légjratokat

események meglepetésszerűen érték az egész világot. Az orosz hadigépezet, legalább arányaihoz viszonyítva, a hadjárat elején csődöt mondott. Természetes, hogy 400 bombavető repülőgép nagy károkat okozott, de távolról sem annyit, mint amennyit okozhatott volna.

A finn események eredményeképpen a világ közvéleménye hajlandó a másik oldalra billenő, de hasonlóan súlyos értékelési tévedésbe esni. A Szovjet erejét, ami a mennyiségben rejlik, súlyos hiba volna lebecsülni. A kvalitás Gudmund Hatt szerint körülbelül

felére csökkenti a szovjet haderő támadó értékét,

de 10–12.000 tank és 5–6000 repülőgép még mindig jelentékeny és reális perspektíva.

A másik, talán még fontosabb világpolitikai probléma az orosz nyersanyag kérdése. Mit kaphat Németország Oroszországtól?

Mérhetetlen kincsek a föld alatt, csökkenő kivitel

Erre a kérdésre Gudmund Hatt professzor rendkívül megbízható feleletet ad s ez a válasz saját oroszországi kutatásainak eredményeire támaszkodik. Az orosz területen

hét-szer annyi szén, nyolcszor annyi vasérc, huszonhét-szer annyi réz, nyolcszor annyi ólom és tizenöt-szer annyi petróleum

rejtlik a földben, mint amennyit a cári Oroszország ismert. A mezőgazdasági és fakitermelési területeket szinte korlátlanul lehet fokozni. Ugyanez áll az ipari növényekre. A gyapottermelés tavaly már fedezte az orosz szükségletet, jövőre ez a termelési ág is exportképessé válik.

Oroszország szerkezete ma teljesen önállásra van berendezve. Az erős iparosodás csak egy láncszem ebben a szerkezetben. Ez magyarázza, hogy a növekvő termelés és növekvő feltárás ellenére a kivitel aránya ma sokkal kisebb, mint a cári Oroszországban volt. A világháború előtt az oroszok harmincszor annyi gabonát és tízszer annyi vajat exportáltak, mint ma. Sokat beszélnek az orosz nafikiviteléről. Ez a kiviteli ág 1929-ben érte el háború utáni csúcspontját, de még mindig lényegesen a békebeli exportnívó alatt maradt. Meglepően alakul az orosz petróleumkivitel: 1932-ben 6.1 millió, 1937-ben 1.7 millió tonna, 1938-ban már csak 1.1 millió tonna volt.

Ez a csökkenő kiviteli tendencia érvényesül az egész vonalon. Oroszország még sokáig rá van utalva emelkedő termelésének eredményeire saját határain belül, Németország nyersanyagszükségletén tehát csak akkor segít, ha ezt saját szempontjából hasznosnak tekinti.

Az orosz szempont

A Szovjet elsősorban gépet és szerszámot importál. Ezt megkaphatja ugyan Németországtól, de az amerikai anyag ebben a tekintetben sokkal jobban megfelel az orosz szükségleteknek. Az Amerikából kapható petróleumfűrés és autómotorok, amelyek az orosz bevétel jelentős részét teszik, messze a német anyag fölött állanak. Ennek tulajdonítható, hogy

1938-ban Oroszország hatszor annyi gépet vásárolt Amerikától, mint Németországtól.

Az 1939 augusztusában megkötött kereskedelmi szerződés módját ad az orosz-német gazdasági kapcsolatok kimélyítésére és a forgalom megduplázását veszi számításba. Kevesen értik, hogy a két ország kereskedelmi kapcsolatainak milyen fantasztikus mértékű növelésére volna szükség ahhoz, hogy annak — például a háborúban — gyakorlati jelentősége mutalkozzék. Ezt csak példával lehet megvilágítani.

1939 első hat hónapjában Németország a 4 millió lakosságú Dániából nyolcszor annyi importált, mint a 170 millió Oroszországból.

Az orosz-német együttműködés tehát valószínűleg csak akkor tud egészen szorossá és hatékonyvá válni, ha a Szovjet is háborúba keveredik a nyugati szövetségesekkel. A nyugati államoknak egyelőre nem áll érdekében háborút kezdeni Oroszországgal, de az oroszok nem akarják kockáztatni a számukra rendkívül fontos amerikai behozatal lehetőségeit.

Végeredményben tehát abban lehet összefoglalni a különböző kutatások eredményét, hogy Oroszország katonailag gyengébb és hirtelenkedőbb, gazdaságilag erősebb, de sokkal meggondoltabb, mint hogy azt a kívülállók eleinte gondolták.

Jánosi József S. J.

A szellem

A kor izgatóan nagy problémáját tárgyalja: az anyagi valóságtól különböző szellemi valóság fogalmát és fenomenológiáját s annak különböző jelenségeit. Szerzője a magyar tudományos életnek egyik legnagyobb és azóta már bevált ígérete.

Ára 180 lei és portó

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Heltől: Egész évre 900, fél évre 450, negyed évre 225, egy hónapra 75 le.

Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyed évre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.

Szent Angéla halálának 400 éves jubileuma

Kicsiny volt szent Angela lelki gyermekeinek síró családja, midőn a szent Alapítónő 1540. január 27-én befejezte földi életét. Csak 70 tagja volt a fiatal rendnek, melyet Angela alázatos lélekkel szent Orsolya és szűzi vértanú társai oltalma alá helyezték s melynek feladatává a női ifjúság nevelését és lelki gondozását tette. E kis család azonban nem félt a fáradságtól, az áldozattól, hisz őrizte lelkében a haldokló édesanya biztató szavát: „Aki e rendet alapította, nem fog soha se elhagyni benneteket!”

Kicsiny volt a mag, melyből a rend hatalmas fája kifejlődött. Szegény volt a rend, de az akkor kicsiny fákcat beragyogta szent Angela szeretetének napugara, megöntözte imájának harmata és ez az anyai szeretet, az anyai imádság csodát művelt. Ezer meg ezer szerzetes, több millió gyermeklélek nyert azóta oltalmat szent Angela palástja alatt.

Az imádság és anyai szeretet ma is nagy hatalom, mely szent Angela rendjében örökségül maradt.

Nehéz idöket élünk, csendes, bensőséges jubileum talál legjobban a nagy idök szelleméhez, — és mégis... Orsolyita-növendékek! Január 27-én, délután 3 órakor megkondulnak templomainkban a harangok... „Te Deum”-ot zengenek a sok hegyelemért, melyet Isten szent Angela rendjének adott.

És Ti, egykori növendékeink, emlékezzetek vissza napugaras gyermekéveitekre, az ígéretekre, melyeket szent Angela intéztében tettemek a jó Istennek s ne feledjétek el hogy szent Angela azzal a feladattal küldött ki benneteket az életbe, hogy a hit világosságát s a szeretet melegét vigyétek ki a családokba s a lelkek közé.

Szent Angela áldjon meg benneteket mindkét kezével!

A nagyszombati Orsolya-zárda.

Károly király választávirata Moldovan Victor vezértitkárnak. A bucaresti rádió harszólata pönteken dében számolt be részletesebben a Nemzeti Ujjászületési Arcvonal Nagyváradon tartott nagygyűléséről és ismertette az egyes szonokok markánsabb megállapításait, abból az alkalomból, hogy Ófelsége a király elküldte választáviratát a váradi nagygyűlésből hozzá intézett táviratra. Plonder udvari marsall írta alá azt a táviratot, amelyet dr Moldovan Victor, az Ujjászületési Arcvonal értelmiségi csoportjának vezértitkára, a nagyvárad gyűlés elnöke kapott s amelyben Ófelsége köszönetet mon azért az üdvözlésért, amelyet Biharország népe a váradi gyűlés alkalmából hozzá intézett.

Kormánybiztos a szatmári munkakamrában. Szatmár. Saját tud. A Hivatalos Lap legutóbbi számában rendeltörvény jelent meg, amely szerint dr Manu Gheorghe nagybányai ügyvédet a szatmári kereskedelmi és iparkamarához — amelyhez Máramaros is tartozik — kormánybiztossá nevezték ki.

Kitöltötte harminnapos vizsgálati fogságát egy ügyvéd. Temesvár. Saját tud. Jelentették annakidején, hogy Sziklai József dr ügyvéd ellen az a vád merült fel, hogy butorait egyszerűen több vevőnek adta el s többektől fogadott el vétélár-előleget. A vizsgálóbíró a feljelentések alapján lefolytatásba helyezte az ügyvéde. A bíróság, mintán a harminnapos vizsgálati fogság ideje letelt, szabadlábra helyezte Sziklai drt.

Zürichi zárlat, Párizs 10.07, London 17.77, Newyork 446, Brüsszel 75.40, Milánó 22.51, Amsterdám 237, Berlin 178.70, Szófia 530, Be'grad 10, Bucuresti 330.

A Magyar Népközösség zombolyai tagozata. Temesvár. Saját tud. A Magyar Népközösség bányászati tagozatának zombolyai helyi tagozata most alakult meg. Elnökké Bizek Dezső irt választották, ügyvezető elnökké Bizek Péter Pál drt, kulturális ügyek elnöke Fekete Sándor lett, alelnök Liptai György, titkár Lacsnányi János, pénztáros Liptai Márton, jegyző Mihályi Ödön, háznagy Liptai József, ellenőrök Miskoiczi Mátyás és Frank Dezső. Megválasztották a szomszédsági főnököket is.

MA ESTE PONTOSAN 9 ÓRAKOR kezdődik a nagyvárad Kolping műsoros táncmulatsága. Színrekerül a „Nebáncsvirág” című operett. A mulatság színhelye a Római Katolikus Legényegylet Str. Alexandri (Teleki-utcai) székháza.

Halálos vasúti szerencsétlenséget okozott a sűrű köd. Nagyvárad. Saját tud. Csütörtökön este halálos vasúti szerencsétlenség történt a bihar-püspöki állomáson. A sűrű ködben Pop Joan vasúti váltóór az egyik kiégett villanylámpát cserélte ki a pályatesten és amikor a sineken keresztül visszafelé indult egy tolató szerelvény mozdonya elkapta és a kerekék alá dobta. A vonat kerekéi valósággal kettészelték a szerencsétlen vasutat. A szerencsétlenség ügyében az ügyészek elrendelte a vizsgálatot.

Közokirathamisítás és csalás címén letartóztattak egy ügyvédjelöltet. (Nagyvárad.) A rendőrség közlegi csütörtök este letartóztatták Spitzer István ügyvédjelöltet, Regele Carol II. 10. szám alatti lakásán. A letartóztatásra több visszaélés miatt került a sor. Spitzer István korábban több nagyvárad ügyvédi irodában dolgozott, mint jelölt, s az aktákból kiírta magának azokat az ügyfeleket, akiknek a nagyvárad járásbíróján és pénzügyigazgatóság bírósági letételek vannak. Aztán meghatalmazásokat hamisított és ezek segítségével a pénzügyigazgatóság letéti tályán több ilyen összeget felvett. Az ügy a járásbíró irattárában derült ki, ahol egy nagyvárad cipész észrevett egy nyilvánvalóan hamis meghatalmazást. Jelentette az esetet Dobosi járásbírósnak, aki megállapította, hogy a meghatalmazást Spitzer István ügyvédjelölt hamisította. A járásbírósnak vezetője azonnal rovatcsolást rendelt el, amelynek során megállapítást nyert, hogy Spitzer István, 1500—2000 letes tételekben ötvenezer leit vett fel idegen személyek bírói letéteiből. Ennek alapján Nemeslcsu vezető ügyész kiadta a letartóztatási parancsot a megítélt ügyvédjelölt ellen, akit péntek reggel át is kísérték a rendőrség épületéből az ügyészségi fogházba.

Megalakult a Magyar Népközösség szatmári tagozata. Saját tudósítónktól. A Magyar Népközösség központi vezetőségének megalakulása után sor került a vidéki tagozatok megszervezésére is. Amíg a többi városoknak ez a munka aulról indult ki és a népi tömegek erejéből fejlődött be, addig Szatmáron ebben a tekintetben semmit sem tehettek. Ennek elsősorban a zavaros idök voltak az okai. Mivel a szatmári és a megyei magyarságot nem lehetett továbbra is erdekképviselet és szervezeti keretek nélkül hagyni, gróf Bánffy Miklós, a Magyar Népközösség országos elnöke, kinevezés útján alakította meg a szatmári népközösséget. A kinevezett vezetőség a következő: elnök: Boros Jenő református esperes, alelnökök: a közművelődési szakosztálynál Sárközy Lajos, a gazdasági szakosztálynál Svaizer Béla, a szociális szakosztálynál Südy Tibor. Ügyvezető titkár: Figus Albert. Választmány: dr Ajtai Nagy Gábor, Bikfalvy Ferenc, Ember Géza, dr Harcsár Géza, Cs. Károly István, Kondor Gedeon, dr Princzinger János, Szűcs Kálmán és dr Tevely József. A kinevezett vezetőség testületileg felkereste Coman Simion ezredes-megyerőnököt, valamint Cosma Matei rendőrgazgatót, akiktől jóindulatu támogatást kettek. Ezt a megyefőnök, illetve a rendőrgazgató meg is ígérte. A Népközösség irodája Szatmáron a Lucaci-utcában, a régi rendőrségi épület földszintjén már meg is nyílt.

A lelkiélet alakításának mindenké számára aktuális problémáját dolgozta fel:

P. Wimmer Anzelm O. S. M.

Az élet teljessége

című könyvében. A könyv a modern, intelligens embernek íródott; neki mutatja be az élet célját, a lelki tökéletesedésnek szép ségeit, általában a vallásosság boldogító voltát. Okai meggyőzők, stílusa választékos.

342 koronátártsan 80 lei

Feljegyzések

Ujabb fejezetet közlünk a Lummi Pontificatus című pápai körlevélből a jelenkor tévedéseiről. Ez a fejezet világos fényt vet a háborúvá dagadt általános válság legmélyebb okaira.

A mi összefoglaló egyháztanítói állásfoglalásunkat a jelenkor tévedéseivel szemben egy későbbi, a külső körülmények hullámszámától kevésbé befolyásolt időpontra tartjuk fenn. És most csak néhány alapvető útmutatásro akarunk szorítkozni.

A mai idök a mult hamis tanításaihoz olyan tömegben halmozzák fel az új tévedéseket, hogy valóságos rémületet kellett kelteniök. A bajok tulajdonképeni gyökere mindenekelőtt abban van, hogy tagadásba vették és elutasították azt az általános kötelező erkölcsi törvényt, mely az egyesek, a közösségek és az államok kölcsönös viszonyaira annyira szükségös: ma a természeti erkölcsi törvény felismerése vagy egyenesen elfeledése uralkodik szelében-hosszában.

Ez a természeti törvény, mint alapon, Istenen nyugszik. Ő mindenek mindenható Teremtője, Atyja, a legfőbb és független törvényhozó, az emberi cselekedetek mindentudó és igazságos bírója. Ahol Istent tagadják, ott megrendítik az erkölcsi élet alapjait; a természet hangja meggyöngöl, esetleg el is némul az a hang, amely a legműveletlenebbeket, sőt a legcivilizáltalanabb vadakat is megtanítja arra, mi a jó és mi a rossz, mi a megengedett és mi a tilos.

És ha azt kérdezik, hogyan jutottunk el az erkölcs alapjainak tagadásához, a feletet ez: azzal kezdődött, hogy az emberek eltávolodtak Krisztus tanításától, amelynek őrzője és tanítója Péter széke. Azelőtt ez a tan adta meg Európának a szellemi egységet és Európa megnevelve és megnemesedve a keresztitől, olyan fellendülést nyert, hogy más népek és a többi földrészek nevelője lehetett. De az Egyház tanító hivatalától való elszakadás az elszakadt testvérek egy részét oly messzire vetette, hogy a kereszténység alapdogmáját, a Megváltó istenséget megtagadták és így az általános bomlási folyamatot siettették.

Váratlan halál. Temesvár. Saját tud. Draxler Anna hatvanöt éves zombolyai asszony egyik bevomult rokonának látogatására Temesvárra érkezett, ahol váratlanul meghalt.

Lepecsételik Temesváron a személyazonossági igazolványokat. Saját tud. A rendőrség népesedési hivatala február 1-én kezd meg a személyazonossági igazolványok lepecsételését, illetve láttamozását az 1939. évre, s ezáltal a személyazonossági igazolványok az 1940. évre érvényesítést nyernek. A jelentkezés nem külön betűszerinti sorrendben történik, mindenki tetszése szerinti időben jelentkezhet személyazonossági igazolványával. A láttamozáskor tíz leit kell fizetni, amelynek ellenében a bejelentőhivatal különleges bélyeget alkalmaz. Egyidejűleg a több év előtt kiadott személyazonossági könyvecskéket ki kell cserélni ujakra, mivel a törvény értelmében egy-egy ilyen könyvecské csak három évre érvényes, ha évről-évre lebélyegezték. Azoknak, kik csak 1939-ben cserélték be igazolványukat, új lepecsételést most nem kell kérniök, mivel az 1939-ben kiadott, vagy az erre az évre láttamozott igazolványok 1940-re érvényesek.

Halálos kenyérsütés. Temesvár. Saját tud. Ghilezán Perszida ötvenhárom éves temesújnépi lakosnő a napokban kenyérsütéssel volt elfoglalva. A kemencénél forgolódva, tüzet fogott a ruhája. Az asszonyt súlyos égési sebekkel a temesvári kórházba szállították, ahol most meghalt.

Temetés. Dr Beszedits Dezsőné szül. Vend Erzsébet 80 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése szombaton délután 5 órakor lesz a Haller-kápolnából. (Erdélyi „Concordia”.)

Adományok. Laurenti Konrád részére Szent Antal nevében (Nagykároly) 200 lei érkezett hozzánk. Rendeltetési helyére juttatjuk.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt északkeleti, keleti szél, több helyen köd, néhány helyen kisebb havazás lehetséges. A hőmérséklet alig változik.

POSTAFIÓK

Magyar Ifjúsági bál Temesváron. A város magyar ifjúsága most rendezte meg hagyományos bálját a városi kulturpalota fenyődíszbe öltöztetett nagytérképében és a palota helyiségeiben. A rendezés nagy munkáját a Magyar Leányegylet végezte Temesvár valamennyi magyar ifjúsági egyesületének közreműködésével. A magyar fiatalok nagy számban vett részt a bálon, amelyen a Magyar Népközösség képviselőiben Martzy Mihály tanár, helyettes elnök is megjelent, több vezetőségi taggal egyetemben. A bál közönségének sorában ott láttuk Péter János képviselőt, Tóth Sándort, Bodács Gyulát, Oberst Zoltán drt, valamint Erdély István, Aubermann Péter és Blédy Lajos kegyesrendi tanárokat, Argay György evangélikus főesperest, Ajtay Gábor és Nits István református lelkészeket, a Prohászka-családot és másokat. A bált magyarruhás párok hosszú sorának felvonulása nyitotta meg, majd a sorból a párok egyrésze kivált és nyitócárdást táncoltak. Ezután Kovács Juci—Kovács Béla, Halász Edit—Dosztál István magyar táncot, míg Kristóf Márta—Takács Pipi csikóstáncot mutattak be. A táncmutatványok nagy sikert arattak. Rövidesen megkezdődött az általános tánc és a közönség kintinó hangulatban maradt együtt egészen a reggeli órákig Rácz Gusztó cigányzenekara és Jozst Géza dzsessz zenekarának muzsikája mellett.

Szövetkezeti Család. A Hitel és Hangya szövetkezeti központok kiadásában megjelenő „Szövetkezeti Ertesítő” és „Szövetkező” szövetkezeti szakkalapot évi 9-szer nyolc oldalra bővítették lapjaik terjedelmét. A „Szövetkezeti Család” ugyancsak a szövetkezeti eszmét hivatott a közönség szélesebb rétegében propagálni s nem annyira a szövetkezeti vezetőknek, hanem inkább a szövetkezeti tagoknak szól.

Kinos ügy. A nagyváradi klubokat, kávéházakat és más pletykaközpontokat ismét kényes és részleteiben még megvilágításra szoruló eset foglalkoztatja, amelyben egyébként bünvádi eljárás is folyamatban van már. Hogy ez az eljárás eljut-e a törvényes tárgyalás drámai jeleneteinek nyilvánosságáig, azt ebben a pillanatban még nem lehet tudni, mert olyan fordulat is bekövetkezik, amely az eljárás mezejűntetésére vezet, bár a dolgok jelenlegi állása szerint ennek valószínűsége csekély. De bármilyen lesz is a végkifejlet, az eset, amelyben a vizsgálóbíró már ki is hallgatta a főszereplőket: két ügyvédet és két közéleti vezetőt vállalt tulajdonosát, nemcsak azért érdemes megemlékezésre, mert kimeríti a megvesztegetés és a közbizonyosság károsításának tényálladékát, hanem azért is, mert színes mozaikdarabja annak a képnek, amely Nagyvárad erkölcsi arculatáról összerakható.

Az történet, hogy a nagyváradi közpörház árlejtést hirdetett a kórháznak kenyérral való ellátására. Két ismert helybeli cég jelentkezett s mindkettőnek a tulajdonosa ügyvédjét küldte az árlejtési tárgyalásra. Ennek megkezdése előtt néhány perccel azonban az egyik cég ügyvédje ezzel a kérelemmel fordult kartársához, aki a másik cég képviselőjében jelent meg:

— Tudod mit! Lépj vissza az árlejtéstől. Kapez érte 15 ezer leit.

A másik cég képviselője rövid gondolkodás után azt válaszolta, hogy rendben van, visszalép, de csak 30 ezer leiert hajlandó vállalkozni erre. Izgatott alkudozás következett, amelynek során az ajánlatot tevő ügyvéd végre rászánta magát a 30 ezer leies áldozathozásra.

— De — mondotta — csak 25 ezer lei van nálam.

— Nem baj, — felelte a másik. — De ami biztos, biztos: adj egy bont a maradék étezer leiről.

A versenytárs nélküli árlejtést biztosítani óhajtó ügyvéd erre kifizette kartársának készpénzben a 25 ezer leit, étezer leiről pedig bont adott.

Nagy csodálkozására azonban a megvesztegetett kartárs nem távozott el akkor sem, mikor az elnök a kórházi főorvos magyarázatára az árlejtési tárgyalást.

— Miért nem mész már el? — kérdezte megütöközve a csökönyösen ottlábát ankdó kollégát.

— Kíváncsi vagyok a fejleményekre — felelte a másik.

A következő percben pedig az elnök elé lépett, leaszalt a asztalra a huszonétezer

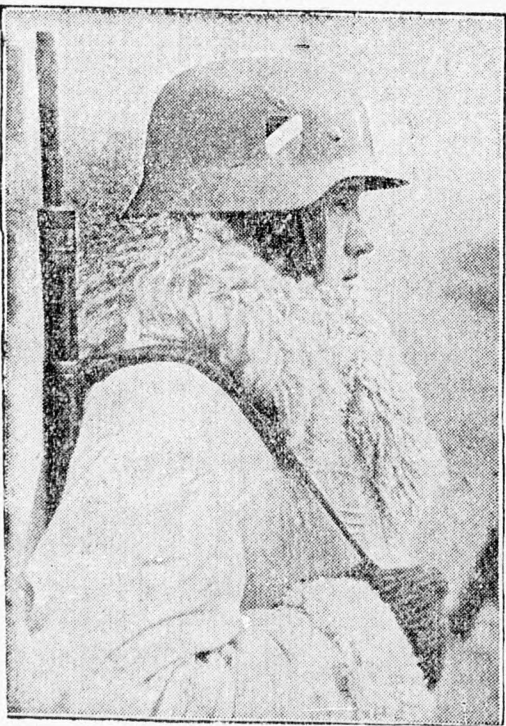
leit, hozzátette nagyobb bizonyosság okáért a kézzel írott bont és nagy nyugalommal jelentette ki:

— Elnök ur, a konkurrens cég ügyvédje öt perccel ezelőtt ezzel akart megvesztegetni, hogy lépjek vissza az árlejtéstől.

Az esetről azonnal jegyzőkönyvet vettek fel s a kórházi főorvos feljelentést tett az ügyészségen, amely meg is indította az eljárást. Súlyos beszámítás alá esik, hogy itt nem tisztán megvesztegetés kísérletéről van szó, hanem egy közintézmény megkárosításának szándékáról is, amit az új büntető törvénykönyv különös szigorral büntet.

Nem ütik a jogászt agyon...

A kolozsvári magyar ifjúság hagyományos bálja ez alkalommal is a legteljesebb siker jegyében zajlott le. A magyar ifjúság bálján most is olyan nagyszámú közönség vonult fel, amilyen az idény egyetlen más bálján sem sereglük össze. A fővédnökök közül ott láttuk gróf Bánffy Miklóst, dr. Inczedy-Joksmán Ödönt, dr. Kristóf Györgyöt, dr. Szentkirályi Sámuel és gróf Teleki Ádámot. Röviddel tíz óra után felhangzott a „Gaudemus igitur” és Vörös István bálnök vezetésével felvonultak, két vőfély-botos főrendezővel az élén a bált megnyitó főrendezők. A nyitóalányok: Babos Margit, Bálint Böske, Deák Erzsébet, Divéky Ilona, Fodor Ilonka, Fodor Mária, Gólya Lili, Hecht Edit, Inceze Hajnalka, Kéméndy Gladys, Khell Pirooska, Kiss Irén, Kovács Éva, Nagy Edit, Hubner Julia, Török Erzsébet, Veress Rózsika és Urszinyi Éva voltak. A felvonulás után körben álltak fel a főrendezők s a közönséggel együtt elénekelték az ősi diákdalt. Ezután rázendített a zenekar a hagyományos nyitócárdásra. Inczedy-Joksmán Ödön dr, a diákság lelkes és áldozatkész támogatója, a bál fővédnöke táncra kérte dr. Kristóf Györgyöt, a bálnagyasszonyt. Megmutatták a fiataloknak, hogy milyen is az igazi uri magyar tánc. Olyan szépen, finoman és mégis olyan tüzzel járták a csárdást, hogy mindenki tanulhatott tőlük. Amikor befejezték táncukat, valóságos tapsvihar tört ki. „Nem ütik a jogászt agyon”... szállt, szárnyalt a régi kedves csárdás s ennek dallamára rojta sok szép, kipirult arcu fiatal a táncot. Néhány perc alatt zsufozásig megtelt a táncparkett. Már jóval a szupé előtt hihetetlen magasságokig szárnyalt a jókedv. A zsufozásig felt termekben nem lehetett csak jókedvtől ragyogó arcokat látni. A bárpult mögött pincérekét mezejűntető ügyességgel fehérbe öltözött főiskolások szolgálták ki. Minden órában váltották őket, úgy hogy senki sem maradt ki a mulatságból. A büffét a pompásan működő „Méhkas” szövetkezet állította ki, a falakon is a diáktévedő izléses plakátjai díszeltek. Késő reggeli órákban, amikor lefújták a bált, még mindig egész sereg táncospar szorongott a parketten. A nap fénye már besütött az ablakon, amikor ismét főlhangzottak a „Gaudemus igitur” hangjai s azok, akik kitarítottak a bál végéig, lelkesen énekelték a dalt.

A Lengyelországban maradt német csapat tagjai ilyen meleg ruhával vannak felszerelve a hideg ellen.

RÁDIÓ

VASÁRNAP, JANUÁR 28.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 10 Istentisztelet közvetítése. Majd: egyházi felolvasás és egyházi énekek közvetítése gramofonlemezeken. 13.10 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. 18.15 Gramofonlemez. 19.15 Gramofonlemez. 21 Hangjáték. 22.10 Hírek és gramofonlemez.

Budapest I. 10 Görög katolikus istentisztelet. A szentbeszédet Ortutay Jenő mondja. 11 Egyházi ének és szentbeszéd a Belvárosi plébánia templomból. A szentbeszédet Hetényi Gyula dr mondja. 12.15 Evangélikus istentisztelet. Frédikál Magócs Károly. 13.30 Budapesti Hangverseny Zenekar. 15 Hanglemez. 16 Gazdáknak. 16.45 A Ganz-gyár Énekkara. 17.30 Beszélgetés az eke mellett. Előadás. 18.45 Szerenádok fuvolára és kürtre. 18.40 Hazánk jövevényei a pápai trónon. Felolvasás. 20.35 Hanglemez. 20.50 Berliini levél. Felolvasás. 21.10 Hangképek. 21.40 Felolvasás hanglemezekkel. 23.10 Mellek-zenekar. 24.20 Cigányzene.

HÉTFŐ, JANUÁR 29.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthireknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19.17 Dalok és hírek. 20.15 Tánccene. Hírek. 21 Hangverseny.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek és gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangzó. 13.10 Cigányzene. 13.30 Beszélgetés. 17.15 Diákfelőra. 18.15 Az orbánc. Előadás. 18.35 Énekszámok. 19 Javul-e a munkás sorsa? vita. 19.25 A rádió szalonzenekara. 20.40 Az aranyember utja. Előadás. 21.10 Operaházi Zenekar. 23.10 Cigányzene. 24.25 Tánccene.

KEDD, JANUÁR 30.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthireknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19.17 Gramofonlemez. 19.45 Magyar hírek. 20.10 Gramofonlemez, hírek. 21 Szimfonikus hangverseny. 22.10 Hírek, dalok.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek és gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangzó. 13.10 Hegedűszámok. 13.55 Énekszámok. 14.30 A rádió szalonzenekara. 17.15 Háztartási tanácsadó. 18.15 Tánccene. 18.50 Totális háború. Előadás. 19.15 Cigányzene. 19.45 III. Boris bolgár cár születésnapja. Felolvasás. 20.25 Zongoraszámok. 21.10 Handa-banda. Operett. 24.30 Cigányzene.

SZERDA, JANUÁR 31.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthireknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19.17 Gramofonlemez, hírek. 20.25 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Hírek. 22.30 Énekhátos. 23 Gramofonlemez. Hírek.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek és gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangzó. 13.10 Hanglemez. 14.30 Cigányzene. 17.15 Diákfelőra. 18.15 A Rádió Szalonzenekara. 18.45 Iparoktatásunk szervezése és célkitűzései. Felolvasás. 19.20 Beszélés. 19.50 Cimbalomkettős. 20.25 Magyar nóták. 21.10 A Müncheni Filharmonikusok hangversenye. 23 Revü Tánccene. 24.20 Cigányzene.

CSÜTÖRTÖK, FEBRUÁR 1.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthireknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19.17 Hírek, gramofonlemez. 20.20 Dalok, hírek. 21.15 A Filharmonikusok hangversenyének közvetítése. 23 Gramofonlemez, hírek.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek és gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangzó. 13.10 A Rádió Szalonzenekara. 14.30 A 2. honvédszálló zenekara. 17.15 Ruszin halgatónak. 18.15 Gazdáknak. 18.45 Hanglemez. 19.20 A legkisebb latin nép. Előadás. 19.50 Chansonok. 20.25 Hangképek Garmiechpartenkirchenből. 20.50 Lemez. 21.10 A szókimondó asszonyosság. Vigjáték. 23.10 Cigányzene. 24.25 Hanglemez.

Magyarpécskán sertésenyésztő és értékesítő szövetkezet alakult

A magyarpécskai lakosok (Arad megye) igen intenzív gazdálkodást folytatnak, földjeik jók, művelőik szorgalmas, értelmes és takarékos emberek, az egyes gazdaságokban nagy súlyt fektetnek, többek közt a sertésenyésztésre, mely a gazdaság jövedelmezőségének egyik fő részét képezi. A sertésenyésztéssel kapcsolatosan egyidejűleg kettős probléma merült fel, a hizlaláshoz szükséges takarmány közös beszerzése a gazdara néző a legelőnyösebb módon a közvetítő kereskedelem kikapcsolására a legalkalmasabbnak a szövetkezeti formát találták. Harsányi István és Székely Ferenc ottani Hangya szövetkezet vezetői vették a kerületbe az új szövetkezet vezetését és munkájukat siker koronázta, amennyiben 126 tag 137 üzletrészt jegyezve 68.500 lej közlő befizetett üzletrésztörzskével sikerült az új szövetkezetet megalkotni és az új alakulatot a bicuresi központ jóváhagyás után a jársbírószágon bejegyeztetni.

Az ágy alatt rejtőzködött a zombolyai rablógyilkos, amíg elaludt az áldozata

Részletes vallomást tett Schuller Miksa napszámos, aki meggyilkolta a magatehetetlen idős asszonyt

Temesvár. Saját tud. Beszámoltunk arról, hogy Zombolyán embertelen kegyetlenséggel meggyilkolták Hilger Magdolna egyedülálló idős asszonyt. A vizsgálat első adatai szerint az idős nőt álmában lepték meg a gyilkosok, leütötték egy darab tűzfával s azután kifosztották a lakását.

A gyanu egy Schuller Miksa nevű napszámosra, a község volt kondására terelődött, aki a gyilkosságot megelőző napon Hilger Magdolna házában dolgozott és felesége is szokott alkalmi munkákat végezni az idős asszonynál. A gyanúsított ruháján vérfoltokat is találtak.

Schuller a terhelő adatok sulya alatt teljesen megijert és bevallotta, hogy ő gyilkolta meg és rabolta ki Hilger Magdolnát.

Vallomásában elmondotta hogy már régóta foglalkozott Hilgerné kirablásának tervével. A gyilkosság előtti napon feleségének azt mondta, hogy el kell utaznia, nehogy távolléte főtűnjék. A koracsúti órákban belopózott az idős nő szobájába és elbújt az ágy alá. Megvárta, amíg Hilger Magdolna hazaérkezett, nyugodtan lefeküdt és elaludt. Ekkor kibújt az ágy alól s a lakás fosztogatásához látott. A különböző holmik összeszedése közben hármennyire is vigyázott, zajt ütött, mire az idős asszony fölriadt a mából.

Schuller odaugrott az asszonyhoz, fejto-gatni kezdte s mivel az asszony kétségbeesetten védekezett, fölkapott egy darab fát a kályha mellől és azzal addig ütötte az asszonyt, amíg az el nem mómult.

Azután folytatta fosztogatását s a holmikat összeszedve, távozott a lakásból.

A rablógyilkost átadták az ügyészségnek. A vizsgálatot folytató hatóságok fűtése az, hogy Schuller nem öleletzerűen, hanem előre megfontolt szándékkal gyilkolta meg az idős asszonyt. A vizsgálat ebben az irányban még folyik.

A január havi légvédelmi előadások sorrendje Nagyváradon

A város légvédelmi irodája közli a város közönségével, hogy 1940 januárjában a következő sorrendben tartják a légvédelmi előadásokat:

Január 27-én S betűsök.
Január 29-én T, U és Z betűsök.
Január 31-én V betűsök.
Azokat, akik a légvédelmi tanfolyamokon nem jelennek meg, a légvédelmi törvény rendelkezéseinek értelmében 500-tól 2000 leig terjedő pénzbírsággal sújtják.

A légvédelmi tanfolyamokat a fenti napokon délután 3 órától 5-ig tartják. A tanfolyamokon való részvétel a 7-től 60 éves korig kötelező. Akiknek gázlárcuk van, azzal jelenjenek meg a tanfolyamon. A résztvevőknek magukkal kell hozniuk légvédelmi könyvecskéiket és a torlódások elkerülése végett az illető szelvényre rá kell vezetni mindenkinek nevének kezdőbetűjét és a könyvecske sorszámaát.

Teleki Pál gróf magyar miniszterelnök megintésben részesítette a Szakszervezeti Tanácsot

Kifogásolta a Tanács föltételes nemzethűségét

Budapestről jelentik: A Magyar Élet Pártja csütörtök este értekezletet tartott, amelyen Teleki miniszterelnök bírálta a szakszervezeti tanács nyilatkozatát.

— Ebben a nyilatkozatban — mondotta a többi között, — sok olyan van, ami magától értetődik. Nem szeretem, ha az emberek magától értetődő dolgokat hangoztatnak, mert annak rendszerint rossz mellékíze van. Ilyen többek között a nyilatkozatnak az a kitétele, hogy ma is készen állnak az ország szolgálatára. Olyan természetes, hogy minden magyar ember készen áll az ország szolgálatára, nemcsak akkor, ha ellenséges csapatok állnak vele szemben, de mindenkor és minden téren a mai időkhöz. ez olyan magától értetődő, hogy nem szükséges egy csoport, vagy akárki nevében külön kijelenteni. Meggyőződésem, hogy igen sok magyar munkás nem is látja szívesen, ha a nevében ilyen kijelentések történnek. A ma-

gyar nemzet nem egyesület, amelybe be lehet lépni, vagy amelyhez való tartozást lehet hangoztatni.

Minden magyar ember a maga helyén és foglalkozása szerint a magyar nemzet fia. Kötelességünk, hogy magánigényeinket az ország érdekeinek alárendeljük. Az országot akkor is szolgálni kell, ha az élete fejlődése nem alakul megrázkódtatások és katasztrófák nélkül, hanem megrázkódtatásokon és katasztrófákon át vezet. A nemzeti érzést nem lehet feltételhez kötni.

— Örülök, — folytatta, — hogy felismerék azt a tényt, hogy a magyar nemzetnek a Duna-völgyében különleges hivatást kell teljesítenie. A hivatás a nemzet minden ténykedésére vonatkozik.

Teleki ezután továbbra is homeogatta a szakszervezeti tanács nyilatkozatát és kijelentette, hogy a nyilatkozat fogalmazása nem szerencsés és a régi iskola stílusára vall.

Három ember amozdonykerekei alatt

Vonat alá vetette magát a katonaszökevény és magával rántotta a kíséretében lévő csendőrt. — A csendőr életét kétségbeejtő élet-halál harc után egy önfeláldozó vasuti tisztviselő mentette meg

Temesvár. Saját tud. Csütörtökön délelőtt a Temesvár közelében levő Orczyfalva vasutállomáson megdöbbentő esemény szentani voltak a Temesvár felé induló vonatra várakozó utasok. Néhány pillanat alatt játszódott le a borzalmas tragédia, amelynek során három ember élete került veszedelembé. Közülük kettő súlyos sérülésekkel tudott csak megmenekülni a biztos haláltól.

A katonaszökevény is az aradi vonatra várakozott egy fegyveres csendőr kíséretében. Trailescut a parancs szerint Temesvárra kellett volna kíséretet a csendőrnek. A katonaszökevény azonban abban a pillanatban, amikor a még teljes sebességgel rohanó vonat az állomás elé befutott,

kiszakította magát a csendőr karjai közül és a mozdony elé vetette magát.

A csendőr utánkapott az őrizetére bízott katonaszökevénynek és sikerült is újból megragadnia.

de a katonaszökevény magával rántotta a mozdony kerekei alá a csendőrt is.

A szempillantás alatt lejátszódo eseménynek tanuja volt Mezin Victor fiatal forgalmi tisztviselő, aki a peronon fogadta a vonatot.

Mezin tétovázás nélkül odaugrott a csendőrhöz s ki akarta rántani a sinek közül. Közben a mozdony odaért az egymásba kapaszkodó három emberhez és a következő pillanatban a kerekek keresztülgázoltak a katonaszökevényen. A mozdony egyuttal elkapta a csendőrt is a beléjekapaszkodó forgalmi tisztviselővel együtt.

Hogy ezután mi játszódott le, azt pontosan nem lehet megállapítani. Annyi azonban bizonyos, hogy a forgalmi tisztviselő önfeláldozó

közbelépése eredménnyel járt, mert a csendőrt, bár súlyos fejséssel és bordatöréssel, de sikerült megmentenie, azonban a tisztviselő is karját törte. A szerencsétlen katonaszökevényt halálragasztották a kerekek.

Az utasok között szerencsére orvos is akadt, aki első segélyben részesítette a sebesülteket. Mezin és a csendőrt beszállították a temesvári közpórházba.

Mezin Victor elszánt hőstettéről jelentést tettek a CFR vezérigazgatóságának.

LOTH TIHAMÉR:
ÖSSZEGYÜJTÖTT MŰVEI
22 KÖTETBEN

Dús aranvozásu,

enészvászónkötésben ara 4400 L.

A nemrég elhunyt kiváló szónok és ragyogótöltő író 25 esztendő s munkásságának minden irodalmi értéke együtt van e sorozatban.

A hatalmas mű megrendelhető havi részletfizetésre is. Kézpénz fizetés esetén nagy százalék kedvezmény. Szent István Társulat kiadása. Beszerezhető kiadóhivatalunk utján

Megjelent a „minimális fizetésekről” szóló törvény végrehajtási utasítása

(Befejező közlemény)

A bizottság meghallgatja az érdekelt vállalatok, a munkaadó egyesületek, céhek és alkalmazottak szövetségei képviselőinek, valamint bármely más személyek véleményét, ki hasznos és illetékes felvilágosítást tud adni. A bizottság mentől teljesebb tájékozódás céljából szakértőket nevezhet ki, hogy jelentést tegyenek a megélhetés feltételeiről.

10. Minden vállalat köteles fizetési könyvet vezetni, melyet a munkaügyi inspektor kérésére fel kell mutatni. Az alkalmaztatásnak megfelelő napi, heti, havi, negyedévi fizetéseket, a darabszámra fizetett összegeket, stb. a könyvben fel kell tüntetni.

11. A bizottságnak a munkaügyi inspektorátus útján joga van: a) A fizetésre, munkaidőre és alkalmazási feltételekre vonatkozó összes üzleti könyveket, kimutatásokat és minden ilyen természetű iratot az érdekelt vállalatnál megtekinteni és megvizsgálni. b) Írásbeli nyilatkozatot kérhet a vállaltól a fizetésekről, munkaidőről, alkalmazási feltételekről és általában minden olyan értesítést igényelhet, melyet az ügy tisztázása véget hasznosnak lát. c) Elkérheti az alkalmazottak birtokában levő iratokat és általában felvilágosítást kérhet tőlük is az illető vállalatnál érvényben lévő fizetésekre, munkaidőre, munkabérré és alkalmazási feltételekre vonatkozóan.

12. A minimális fizetéseket órára, napra, hétre, hónapra, vagy a végzett munkával arányban darabonként, stb. lehet megállapítani. A megállapításnál figyelembe kell venni

az alkalmazottaknak a vállalatnál nyújtott előnyöket: lakás, ellátás, gratifikáció, stb. Ha a bizottság úgy találja, hogy a természetbeni lakás, ellátás, stb. ára túlzottan csökkenti a fizetést, előzetes vizsgálat után megállapíthatja a vállalat által számítható és mellékfizetesként nyújtott természetbeni illetmények maximális árát. Ez azonban sohasem lehet kisebb a bekerülési árnál.

A minimális fizetéseket vállalatokként, vállalati kategóriák szerint, a helység, megye, vagy tartományok szerint kell megállapítani.

13. A jelen végrehajtási utasítás értelmében megállapított minimális fizetéseket a bizottság a 6., 9. és 10. szakaszokban foglalt rendelkezések szerint mindannyiszor revízió alá veheti, mikor a megállapítás alapjául szolgáló feltételek olyan mértékben változtak meg, hogy a bizottság felfogása szerint az alkalmazottak, vagy a vállalat érdekében ilyen változásra van szükség.

A bizottság határozatában megállapított fizetési tarifa a miniszteri végzésnek a hivatalos lapban történt megjelenésétől számított legalább 6 hónapi időre érvényes, ha nem volt hosszabb idő megállapítva.

14. Az 1939. november 1-én érvényben volt bármely természetű megállapodást, vagy egyezséget, szerzett jogot, mely szerint a minimális illetmény a jelen végrehajtási utasítás szerint megállapítottnál nagyobb — ezen végrehajtási utasítás rendelkezései semmiben sem érintik.

Semmisnek tekintett megállapodások

15. Semmis minden olyan megállapodás, mely a jelen végrehajtási utasítás értelmében megállapított munkailletményt a minimális fizetési tarifájában megjelölt összegnél kisebb összegben állapítja meg. Az alkalmazott, ki a jelen végrehajtási utasítás rendelkezései szerint meghosszabbított minimális fizetési összegnél kisebb fizetést fogad el, a munkabírószágra vonatkozó szabályok szerint keresetet adhat be a munkaadó ellen a minimális fizetés és a tényleg felvett összeg közötti különbség megtérítéséért. A munkaadó, aki a fizeteskülönbözet követelése miatt felmond alkalmazottjának, visszaélést követ el és a munkaszerződés egyoldalu rosszhiszemű felmondása miatt az alkalmazott javára erkölcsi kártérítés fizetésére kötelezhető.

16. A kereskedelmi, ipari és szállítási vállalatok kötelesek a hirdetések részére használt szokásos helyen az összes alkalmazottak számára látható módon a bizottság által megállapított és a miniszter által jóváhagyott minimális fizetési tarifát kifüggeszteni.

Büntető rendelkezések.

17. Azok a vállalatok, melyek a reájuk vonatkozó jogerős határozatban foglalt minimális fizetési tarifát figyelmen kívül hagyják, 500 lejes bírsággal sújthatók minden alkalmazott után, kinek fizetéséről megállapítást nyert, hogy kisebb a tarifában megjelölt összegnél. Visszaesés esetén a bírság kétszeresét kell alkalmazni.

A jelen végrehajtási utasítás rendelkezéseibe ütköző minden más kihágást következőként büntetik: 500—5000 lei bírság, ha a vállalat 1—50 fizetéses alkalmazottal dolgozik, 1000—10.000 lei bírság, ha 51—100, 5000—50.000 lei bírság, ha 101—500, 10.000—100.000 lei bírság, ha 500-nál több a fizetéses alkalmazottak száma. Visszaesés esetén a bírság kétszeresét kell kiszabni. A bírságon kívül a vállalatot az alkalmazottak javára az előbbi

rendelkezések értelmében el lehet marasztalni. A kihágást a munkabírószágról szóló törvény értelmében kell letárgyalni.

18. A bizottság munkálatai és tárgyalásai titkosak. Aki a titoktartást megszegi, 1 hónaptól 6 hónapig terjedő szabadságvesztéssel és 10.000 leij terjedő pénzbírsággal büntetendő.

19. A jelen végrehajtási utasításban előírt határidőket a törvényes intézkedés szerint kell betartani.

20. A jelen végrehajtási utasítással ellentétes minden más rendelkezés semmis.

*****

Apróhirdetések

Adás-vétel

Veszek
arany, ezüst, briliáns tárgyakat. Herbst ékszerárúház, Nagyvárad, Bul. Reg. Ferdinand 3.

Összi állomással

szemben jó forgalmu üzlet átadó. Értekezni: Nagyváradon, Strada Alexandri 5. szám.

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

február 1-re 3 szobás, utcai földszintes modern lakás. Nagyvárad, Str. Dorobantilor 22. Telefon 31-72.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT

Ujjonnan épült abszolút modern lakások:
emeleti és földszinti 3 szobás, egyezsoba-hallos, öngiával; egyezsoba előszobás valamennyi teljes komforttal, továbbá egy outdoorin egyezsoba lakás májusra, két tágas raktárhelyiség azonnalra kiadók. Lutheránus Egyházközség. — Nagyvárad, Tache Jonescu-u. 28.

Kétszobás

utcai lakás mellékkeliségekkel azonnalra, valamint udvarj 1 szobás, fürdőszobás modern lakás április 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. General Hoiban Nr. 22-a. Telefon: 31-35.

Legjobb aiándék a jó könyv!

Lelki élet könyvei:

Bretano: <i>A mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedése</i>	ára 120 Lei
Biró: <i>Jézus Szive és a kommunizmus</i>	27 "
Biró: <i>E jelben győzni fogsz</i>	20 "
Beaudemenon: <i>Elmélkedések az evangéliumról I., II., III.</i>	600 "
Blázovich: <i>A legfőbb válság</i>	60 "
Blázovich: <i>A csend mélységei</i>	105 "
Bangha: <i>Örök élet igéi I., II., III., IV.</i>	390 "
Bangha: <i>Eucharisztia</i>	234 "
Brandstein: <i>Etika</i>	172 "
Csávossy: <i>Együtt a Mesterrel</i>	115 "
Csávossy: <i>A nagy király nyomdokain</i>	235 "
Csávossy: <i>Kereszt és feltámadás</i>	235 "
Csávossy: <i>Egy élet Jézusért</i>	35 "
Csávossy: <i>A szeretet nagy titka</i>	110 "
Csávossy: <i>Szent József tisztelete</i>	10 "
Csávossy: <i>Adventi elmélkedések</i>	60 "
Csávossy: <i>Ujjászületés szentsége</i>	30 "
Csávossy: <i>Az idők nagy jele</i>	15 "
Chesterton: <i>Aquinoi Szent Tamás</i>	108 "
Dér: <i>Életforrás</i>	90 "
Dombi: <i>Isten szeretetéről</i>	30 "
Dombi: <i>Kalauz</i>	35 "
Drinck: <i>Szabadságot, munkát, kenyeret</i>	115 "
Erdödi: <i>Szeretettel, szenvedéssel</i>	80 "
Erdödi: <i>Jézus nyomában</i>	115 "
Elekes: <i>Krisztus — kenyeret</i>	165 "
Evetovics: <i>Királyi törvény</i>	140 "
Esser: <i>Negyedóra a szőszéken I., II., III.</i>	270 "
Eymard: <i>Isteni nagy Szentség</i>	80 "
Eymard: <i>Szentáldozás életforrás</i>	80 "
Fattinger: <i>Tanít az élet</i>	244 "
Faber: <i>Ez nagy Szentség valóban</i>	165 "
Gálos: <i>Isten magányában</i>	58 "
Gálffy: <i>Istenfiúi életünk</i>	186 "
Gyéressy: <i>Uram nem vagyok méltó</i>	60 "
Griger: <i>Krisztus helvett követségben</i>	60 "
Hynek: <i>Krisztus kinhalála</i>	80 "
Horváth: <i>Tízperces szentbeszéd</i>	85 "
Hajdók: <i>Királyi élet, királyi vér</i>	90 "
Horváth: <i>Életépítés</i>	65 "
Harsányi: <i>Nemporladó kezű király</i>	180 "
Jámbor: <i>Örökkécses</i>	55 "
Jámbor: <i>Szent Ignác víze</i>	7 "
Keeskés: <i>A keresztény társadalmi élet alapvei</i>	310 "
Korompay: <i>Örökélet érettségijén</i>	75 "
Karl: <i>Katolicizmus lényege</i>	108 "
Kemenes: <i>Keresztény királyi papság</i>	145 "
Koepgen: <i>A szó hatalma</i>	105 "
Lemoyne: <i>Don Bosco élete I., II.</i>	470 "
Lehodey: <i>Isten kezében</i>	120 "
Láng: <i>A munka tudománya</i>	116 "
Marmion: <i>Krisztus a lélek élete</i>	180 "
Müller: <i>A kereszt diadala</i>	144 "
Müller: <i>Harnatozatok egiek</i>	130 "
Megyesi: <i>Az isteni kegyelem anyja</i>	90 "
Menin: <i>Szól az orsi szent</i>	90 "
Müller: <i>Ima és hivatás</i>	15 "
Molnár: <i>A szociális egyház az emberért</i>	110 "
Magdiés: <i>Krisztus viláosságá I., II.</i>	400 "
Müller: <i>Szent bilincsek</i>	55 "
Meschler: <i>Készület a nagy lakomára</i>	72 "
Mihelics: <i>Modern katolikus fejek</i>	173 "
Mikos: <i>Quadragesimo anno gazdasági rendje</i>	145 "
Müller: <i>A jó Isten</i>	65 "
Müller: <i>Legyetek tökéletesek II. kiad.</i>	35 "
Noszlopi: <i>Világnézetek lélektana</i>	173 "
Müller: <i>Jertek imádjuk</i>	42 "
Plus: <i>Lumen Chiristi</i>	68 "
Roothan: <i>Kövess engem</i>	25 "
Ráb: <i>Eucharisztikus példák</i>	65 "
Némethy: <i>A lélek Istennel való magányos beszélgetésének könyve</i>	58 "
Oberhammer: <i>Példák az életből</i>	190 "
Osztay: <i>Szabin testvér</i>	115 "
Plus: <i>A kereszt királyi útja</i>	95 "
Plus: <i>Égből szállott</i>	55 "
Plus: <i>P. Petit hajója</i>	90 "
Plus: <i>Papi elmélkedések</i>	216 "